

ΕΘΝΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ - ΚΩΔΙΚΑΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ

Νοέμβριος 2023

Άρθρο 12

«Σοφές πρακτικές» στην καλλιτεχνική/εργασιακή καθημερινότητα

Τι περιέχει το Άρθρο 12 του Κώδικα Δεοντολογίας;

Αναγνωρίζει τις ιδιαιτερότητες της καλλιτεχνικής πράξης και εκπαίδευσης, και θέτει ορισμένους κανόνες που λειτουργούν αποτρεπτικά για αντιδεοντολογικές συμπεριφορές, προστατεύουν τους συμμετέχοντες, αλλά και αυξάνουν τη διαφάνεια για το τι πραγματικά συνέβη.

Ορισμένοι από αυτούς τους κανόνες εφαρμόζονται στην εργασιακή καθημερινότητα και των λοιπών εργαζομένων στο Θέατρο.

Για ποιες «ιδιαιτερότητες» μιλάμε;

- Για τη σωματική επαφή στην καλλιτεχνική πράξη και εκπαίδευση
- Για τη συναισθηματική και ψυχολογική ένταση κατά την καλλιτεχνική πράξη και εκπαίδευση

Ο Κώδικας αναγνωρίζει ότι και τα δύο αυτά είναι συχνά αναγκαία για μια αυθεντική θεατρική λειτουργία, αλλά και ότι μπορεί να δημιουργήσουν καταστάσεις αμηχανίας, ψυχικής και συναισθηματικής οδύνης και βλάβης, ή και να χρησιμοποιηθούν ως προφάσεις για κακόβουλη αντιδεοντολογική συμπεριφορά.

Ποια μέτρα λαμβάνονται για να αποτραπεί κάτι τέτοιο;

Η γενική αρχή είναι: για κάθε πράξη που επιδρά στην ιδιωτική σφαίρα κάποιου άλλου ανθρώπου, απαιτείται να έχει ζητηθεί και να έχει δοθεί σχετική συναίνεση γι αυτήν.

Αυτό σημαίνει ότι η σωματική επαφή και γενικότερα κάθε συνθήκη που προκαλεί συναισθηματική και ψυχολογική ένταση πρέπει

- να έχει οριστεί προηγουμένως ως αναγκαία από τις οδηγίες και κατευθύνσεις του καλλιτεχνικού υπευθύνου / διδάσκοντος
- να δικαιολογείται από τις καλλιτεχνικές ανάγκες (σκηνοθετικές, σεναριακές, εκπαιδευτικές)
- να έχει προαναγγελθεί ρητά
- να έχει ρητά περιορισμένο χρονικό και ποιοτικό εύρος υλοποίησης
- να έχει γίνει κατανοητή και να έχει δηλωθεί η ρητή συγκατάθεση των συμμετεχόντων.
- να διακόπτεται αμέσως μόλις κάποιος από τους συμμετέχοντες το ζητήσει.

Γενικότερα, σε κάθε κατάσταση που μπορεί να είναι ηθικά, συναισθηματικά, ψυχικά επιβαρυντική για τους συμμετέχοντες (π.χ. ιδιάζουσα λεκτική επικοινωνία) πρέπει να εφαρμόζεται ενημέρωση, αιτιολόγηση, δικαιολόγηση βάσει των αναγκών του καλλιτεχνικού έργου ή του εκπαιδευτικού σκοπού, περιορισμένη διάρκεια, περιορισμένου αριθμού επαναλήψεων, κατανόηση και συγκατάθεση από μέρους των συμμετεχόντων, άμεση διακοπή εφόσον η προκαλούμενη ένταση βιώνεται υποκειμενικά ως ιδιαίτερα επιβαρυντική.

Και τι θα γίνει αν παρ' όλα αυτά, μου είναι αδύνατον να εκτελέσω, π.χ. μια ερωτική σκηνή;

Εφόσον οι προληπτικές και προστατευτικές ενέργειες που περιγράφονται προηγουμένως έχουν υλοποιηθεί, άρνηση ή αδυναμία να αντεπεξέλθει κανείς στις απαιτήσεις ενός έργου ή μιας εκπαιδευτικής διαδικασίας, δεν μπορεί να αποδοθεί σε αντιδεοντολογική συμπεριφορά τρίτου, και κατά συνέπεια μπορεί να αποτελέσει αποδεκτό λόγο διακοπής της συνεργασίας (όπως η απώλεια ρόλου ηθοποιού) ή αρνητικής αξιολόγησης σπουδαστή.

Τι άλλες «σοφές πρακτικές» προβλέπει το άρθρο 12;

- **Ο κανόνας της «ανοικτής πόρτας»:** μην κλείνετε την πόρτα του γραφείου, της αίθουσας, της σκηνής, παρά μόνο αν είναι αναγκαίο και όλοι οι συμμετέχοντες το κατανοούν και συναινούν. Και, προς αποφυγήν μιας μάλλον διασπαστικής ιλαρότητας: ο Κώδικας **δεν** προτρέπει να παραμένουν και οι πόρτες των WC ανοιχτές.
- **Ο κανόνας της «γραπτής συνεννόησης»:** εργασιακές και λοιπές συναντήσεις/συνεργασίες οργανώνονται και αποτυπώνονται «γραπτά», δηλαδή ηλεκτρονικά και **όχι προφορικά**, καταγράφοντας τον χρόνο, τον τόπο και τους συμμετέχοντες.
- **Ο κανόνας της παρουσίας «τρίτου προσώπου»:** αποφεύγουμε συνειδητά συναντήσεις όπου παρίστανται μόνο δύο άτομα, όταν κάτι τέτοιο δεν απαιτείται από το νόμο ή δεν είναι απολύτως αναγκαίο. Ακόμη και για ατομική διδασκαλία ρόλου, συνιστάται ισχυρά η παρουσία τρίτου προσώπου (π.χ. βοηθού σκηνοθέτη ή καθηγητή, συναδέλφου ηθοποιού). Σε περιπτώσεις που παρ' όλα αυτά, μια τέτοια «εμπιστευτική» συνάντηση είναι επιθυμητή και από τα δύο μέρη, π.χ. αξιολόγηση σπουδαστή ή συζήτηση μεταξύ προϊστάμενου και εργαζόμενου για να εκφραστεί κάποια κριτική ή παράπονο, πρέπει να υπάρχει γραπτή επικοινωνία που να το επιβεβαιώνει αυτό.

Άρνηση εργαζόμενου να παρευρεθεί σε κατ' ιδίαν συνάντηση με ανώτερο ιεραρχικά προϊστάμενο δεν αποτελεί καθυστερημένη πειθαρχικό παράπτωμα ή αντιδεοντολογική συμπεριφορά. Το ίδιο ισχύει και για τηλεδιασκέψεις, δεδομένου ότι η τηλεδιάσκεψη δεν αποκλείει όλες τις αντιδεοντολογικές συμπεριφορές.

Σημειώνεται ότι για τη Δραματική Σχολή υπερισχύουν τυχόν διαφορετικές διατάξεις που προβλέπονται στους νόμους που τη διέπουν (π.χ. για εξετάσεις).

--